

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIII. évfolyam 4. szám
2010. március 12.

Gabona és Ipari Növények

XIII. évfolyam 4. szám

2010. 9. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	7
A gabonafélék jegyzése.....	10
A gabona alapú termékek feldolgozó értékesítési ára.....	14
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	14
Külpiaci információk.....	15
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	20
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutözsdén.....	23
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	26
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	26
Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések.....	27
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	28

GABONAPIACI JELENTÉS

- A fekete-tengeri térség búzaexportja csökkent a 2009/2010. gazdasági év első felében az egy évvel korábbihoz képest.
- Oroszország és Ukrajna Közel- és Távol-Kelet-Ázsiából, valamint Észak-Afrikából is kiszorították a román, a bolgár továbbá az amerikai búzát a folyó gazdasági év első hat hónapjában.
- A hazai étkezési búza termelői ára 15%-kal alacsonyabb, míg a takarmánykukoricáé 10%-kal magasabb volt februárban az előző év azonos időszakához viszonyítva.
- Egyelőre nem jelentős a belvíz az őszi kalászosok területén, a növények állapota jónak mondható.

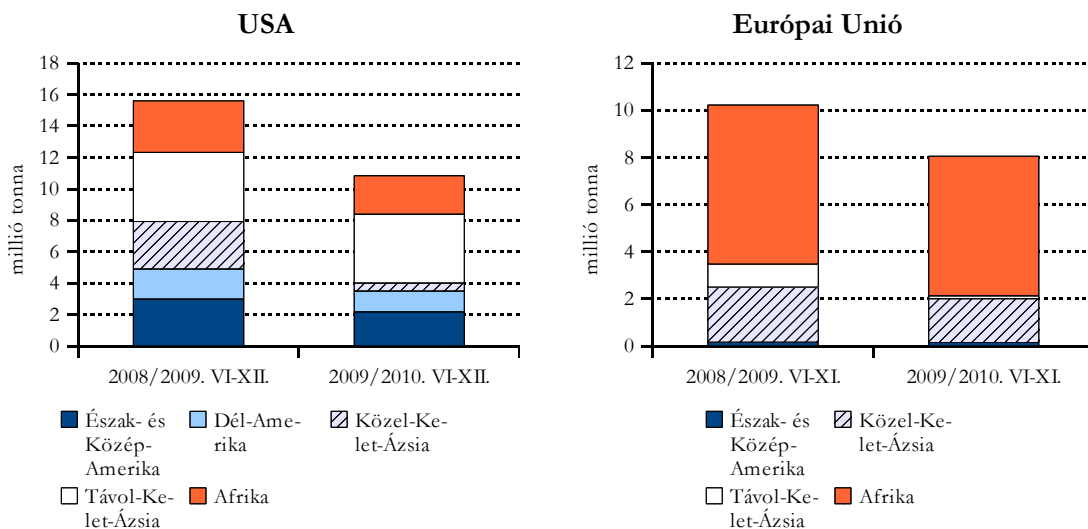
A fekete-tengeri térség búzakereskedelme

A fekete-tengeri térség legfontosabb gabonatermelő és -exportáló országainak búzaexportja csökkent a 2009/2010. gazdasági év első hat hónapjában az előző gazdasági év azonos időszakához viszonyítva. A visszaesés egyrészt a globális búzakereskedelem lanyhulásának, másrészt az importáló országok kisebb szükségletének tudható be. Oroszország exportja 9,2%-kal 10 millió tonnára, Bulgáriáé 43,7%-kal 810 ezer tonnára, Romániáé 33,7%-kal 1 millió tonnára csökkent a vizsgált időszakban. Bár Ukrajna kivételében a folyó gazdasági év első felében jelentős változás nem történt az egy évvel korábbival összevetve, az ukrán agrárkamara elnöke szerint azonban a gazdasági év végéig 30%-kal is visszaeshet az ország gabonaexportja. A piaci hangulatot befolyásoló pénzügyi gondok, az áfa-visszatérítéssel kapcsolatos problémák mellett ugyanis az új gabonaminőségi sztenderdek bevezetésének kedvezőtlen hatásaitól is tartanak.¹

Az észak-afrikai és a közel-keleti piacokra a fekete-tengeri régió országai, az EU, valamint az USA egyaránt exportál gabonát. Az olcsó fekete-tengeri gabonával (12. ábra) és az alacsony fuvarozási költségekkel azonban nehezen versenyez az amerikai és az európai áru (lásd: Gabona és Ipari növények agrárpiaci jelentés XIII. évfolyam 3. szám). Ennek következményeként az USA közel-keleti és észak-afrikai búzaexportja erőteljesen visszaszorult.

¹ AgriMarket.Info

Az USA és az Európai Unió búzaexportja a 2008/2009. és a 2009/2010. gazdasági év első félévében

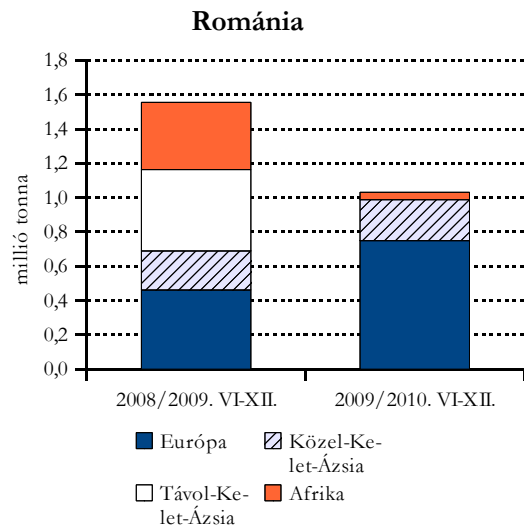
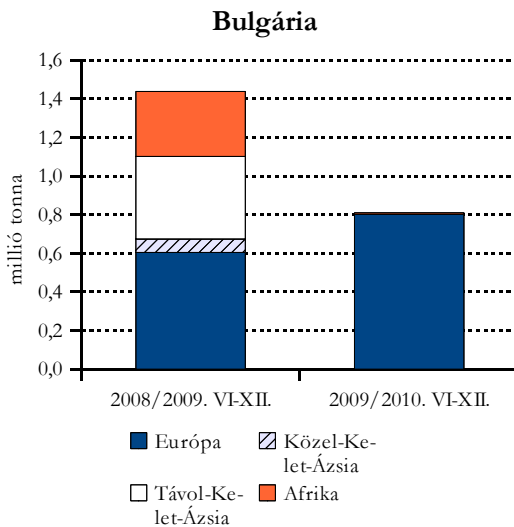
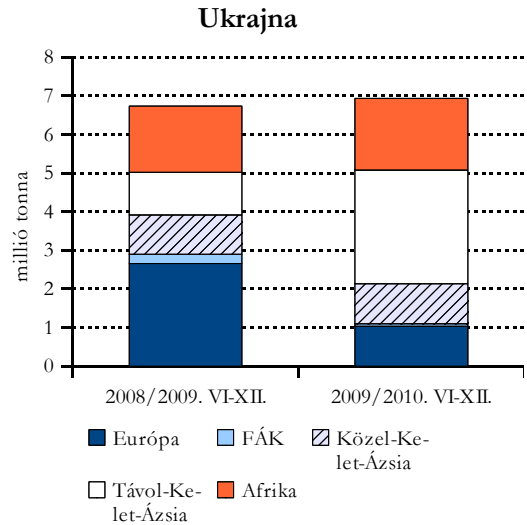
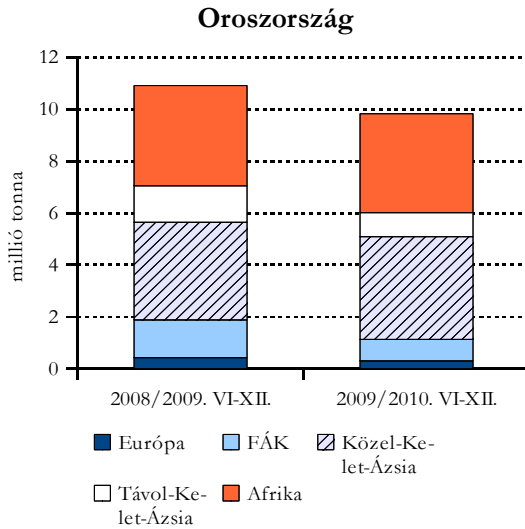

Forrás: IGC

Oroszország távol-kelet-ázsiai, európai búzaexportja szintén számottevően visszaesett. Ukrajna kivitele az EU tagállamaiba 61%-kal csökkent, Távol-Kelet-Ázsia (elsősorban Dél-Korea és Banglades) irányába viszont több mint 2,5-szeresére nőtt – kiszorítva a román és a bolgár árut. Románia és Bulgária jelentős piacot vesztek Észak-Afrikában is, az Európai Unióban viszont sikerült megőrizniük pozíciójukat, sőt, Spanyolország, Görögország és Olaszország irányába jelentősen megugrott mindkét ország kivitele.

A 2010/2011. gazdasági évben az észak-afrikai és közel-keleti országok importjának várható növekedése a globális búzakereskedelelem élénkülését vetíti előre. Ez egyben arra is utal, hogy a fekete-tengeri régió jelenléte mellett újra nőhet az USA és az EU kivitele e piacokra.

A fekete-tengeri régió országainak exportja a 2008/2009. és a 2009/2010. gazdasági év első félévében

Forrás: IGC, Eurostat

Határidős jegyzések

Sem a búza, sem a kukorica jegyzése nem mutatott egyértelmű trendet a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a 8-9. héten (7-8. ábra). A legközelebbi lejáratú (2010. március, 2010. május, 2010. július) határidős elszámolóárak a búza esetében 175-195 USD/tonna, a kukorica esetében 145-160 USD/tonna sávban mozogtak.

A párizsi árutőzsdén (MATIF) a búza márciusi és májusi ára tonnánként 2-3 euróval esett a 9. hét végéig, míg augusztusi szállításra csaknem 10 euróval nőtt (9. ábra). A kukorica jegyzése egy átmeneti csökkenés után a 9. héten visszatért a két héttel korábbi szintre (10. ábra).

A Budapesti Értéktőzsde árupiaci szekciójában az eurobúza és a takarmánykukorica jegyzése is kismértékben csökkent a 9. hét végéig (5-6. ábra). Az ó- és az újtermés határidős ára között egyelőre még minimális a különbség.

Termelői árak

Magyarországon a gabonafélék termelői ára nem változott jelentősen februárban januárhoz viszonyítva (1-4. ábra). Az előző év azonos időszakát tekintve azonban lényeges a különbség. Az étkezési búza februári termelői ára több mint 15%-kal marad el az egy évvel korábbtól, míg a takarmánykukoricáé épp ellenkezőleg, 10%-kal meghaladja azt.

Az előző évinél visszafogottabb forgalom következtében a termelői ár 3-7%-kal csökkent a 9. héten (1-2. táblázat), de a takarmánykukoricáért még mindig többet fizetnek, mint az étkezési búzáért. A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége legfrissebb közlése szerint a belvízzel borított terület nagysága mintegy 150 ezer hektárra tehető, amelyből 80-90 ezer hektár a mezőgazdaságilag művelt terület. A Magyar Agrárkamara tájékoztatása szerint Jász-Nagykun-Szolnok megyében a legnagyobb a gond. Az őszi gabonafélék területén még nem alakult ki jelentős belvízborítottság, a növények kondíciója és egészségügyi állapota jó.

A lassú kitavaszkodás hátráltathatja a szántóföldi munkákat. Az ősszel kellően megerősödött állományokat a téli hótakaró védte a szélsőséges időjárástól, azonban a hirtelen olvadás utáni fagyok próbára teszik az őszi vetésűek tűrőképességét. Amennyiben kedvezően alakulnak a feltételek, és további belvízkártól sem kell tartani, az őszi kalászosok termése jó lehet az idén.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (9. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2010. 8. hét	2010. 9. hét	2010. 9. hét/ 2010. 8. hét (%)
Étkezési	tonna	-	2 847,99	-	4 469,32	7 635,04	170,83
búza	Ft/tonna	-	28 000,19	-	30 769,17	28 562,52	92,83
Takarmány-	tonna	-	-	-	1 990,41	-	-
búza	Ft/tonna	-	-	-	27 497,46	-	-
Takarmány-	tonna	-	3 179,96	-	17 666,02	8 341,38	47,22
kukorica	Ft/tonna	-	28 773,79	-	30 040,32	28 989,77	96,50
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

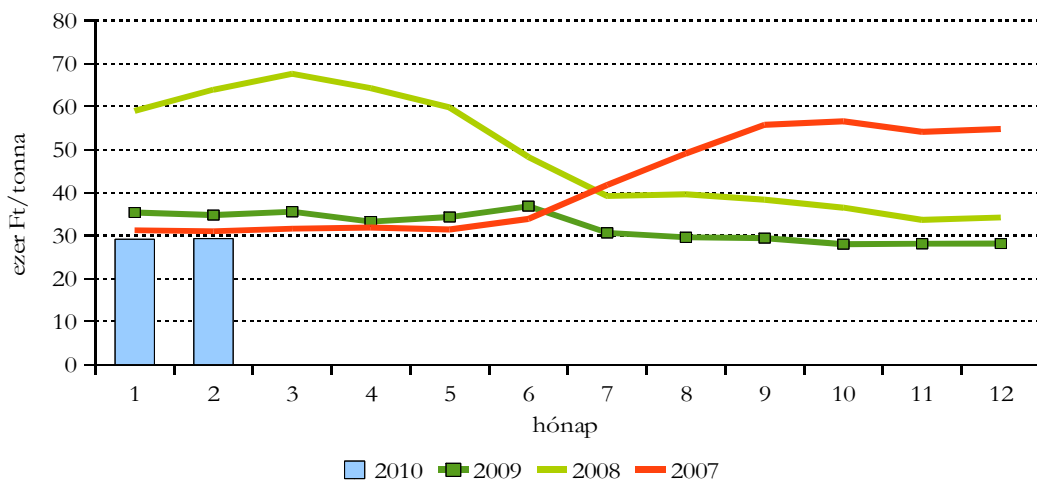
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2009. 8. hét	2010. 8. hét	2010. 9. hét	2010. 9. hét/ 2009. 9. hét (%)	2010. 9. hét/ 2010. 8. hét (%)
Étkezési	tonna	10 976,07	4 469,32	7 635,04	69,56	170,83
búza	Ft/tonna	34 657,14	30 769,17	28 562,52	82,41	92,83
Takarmány-	tonna	3 246,00	1 990,41	-	-	-
búza	Ft/tonna	27 829,33	27 497,46	-	-	-
Takarmány-	tonna	12 736,50	17 666,02	8 341,38	65,49	47,22
kukorica	Ft/tonna	28 849,03	30 040,32	28 989,77	100,49	96,50
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

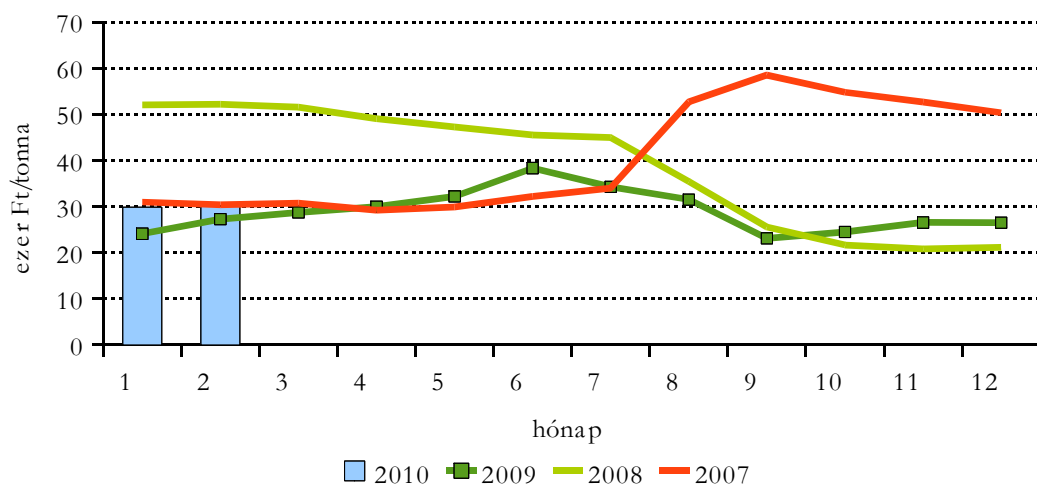
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

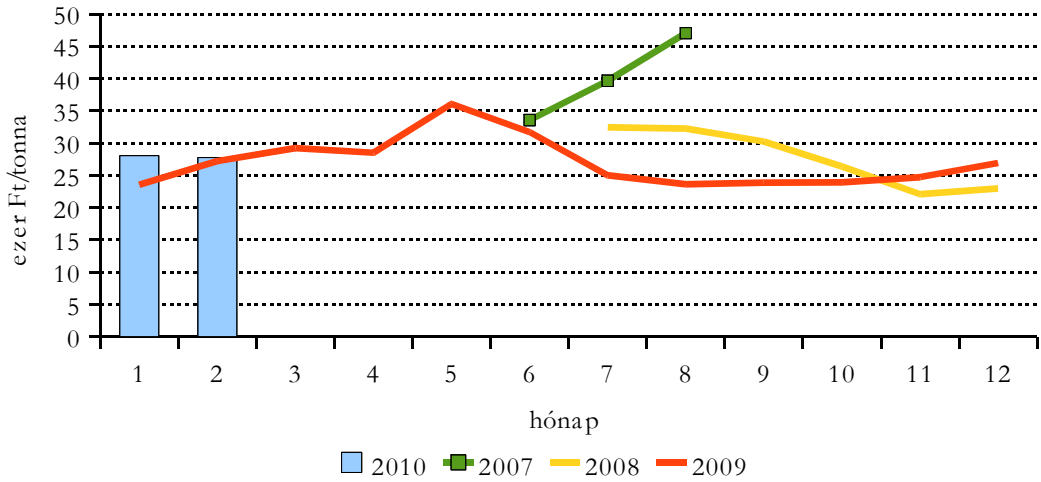
A takarmánykukorica termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

3. ábra

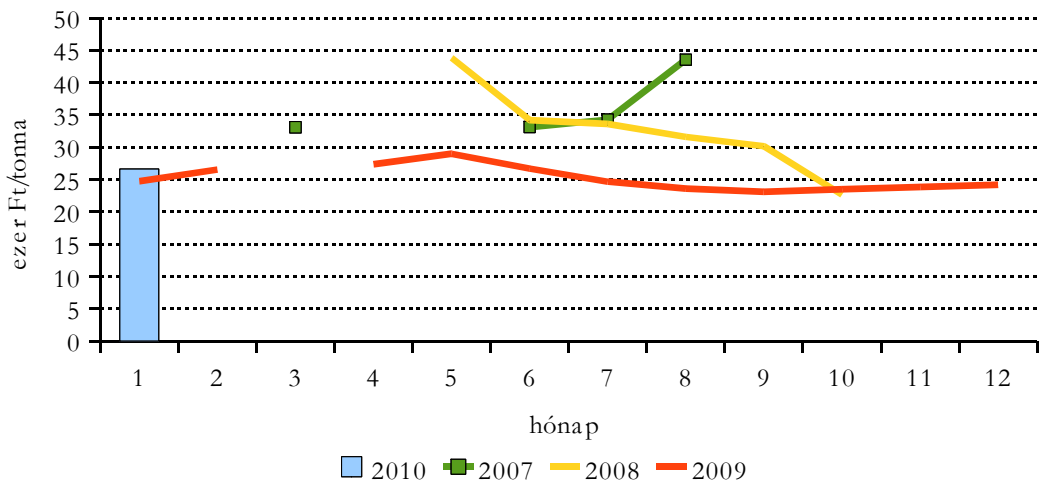
A takarmánybúza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

4. ábra

A takarmányárpa termelői ára

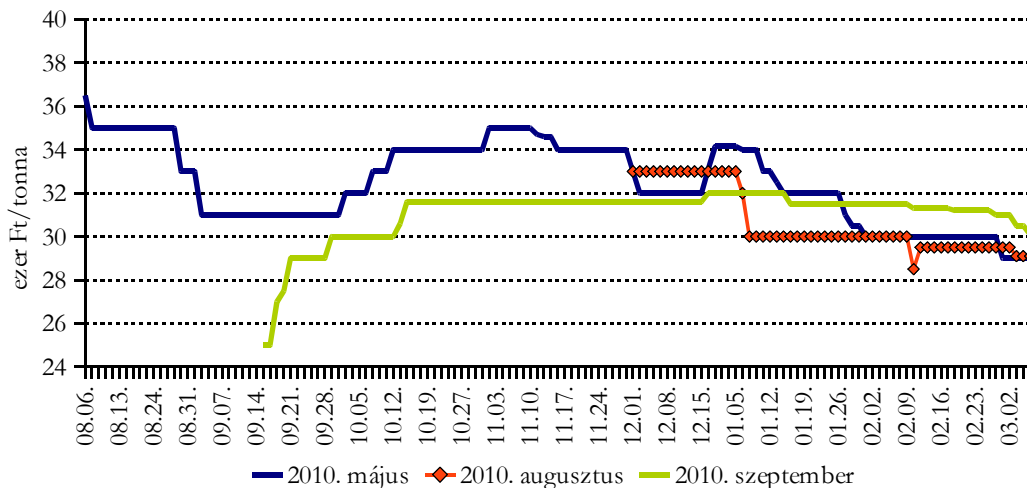

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

5. ábra

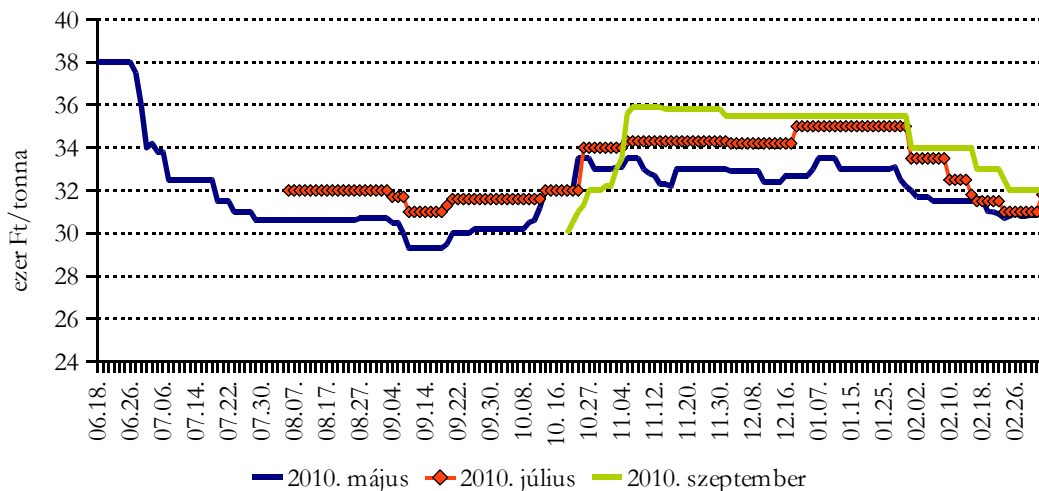
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

6. ábra

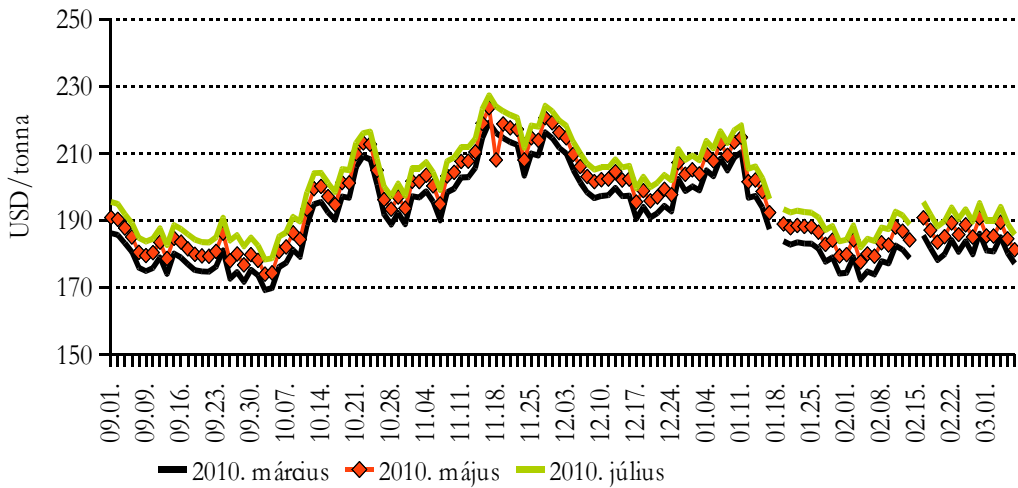
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

7. ábra

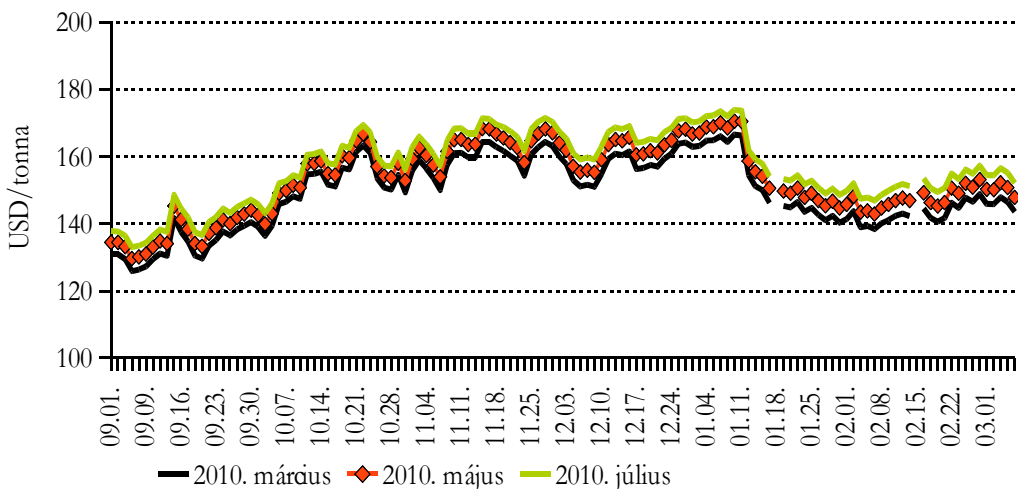
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

8. ábra

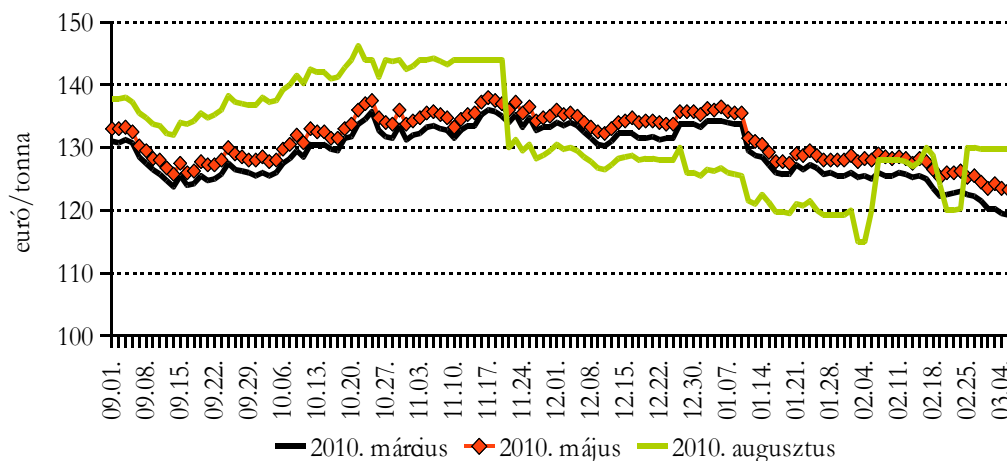
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

9. ábra

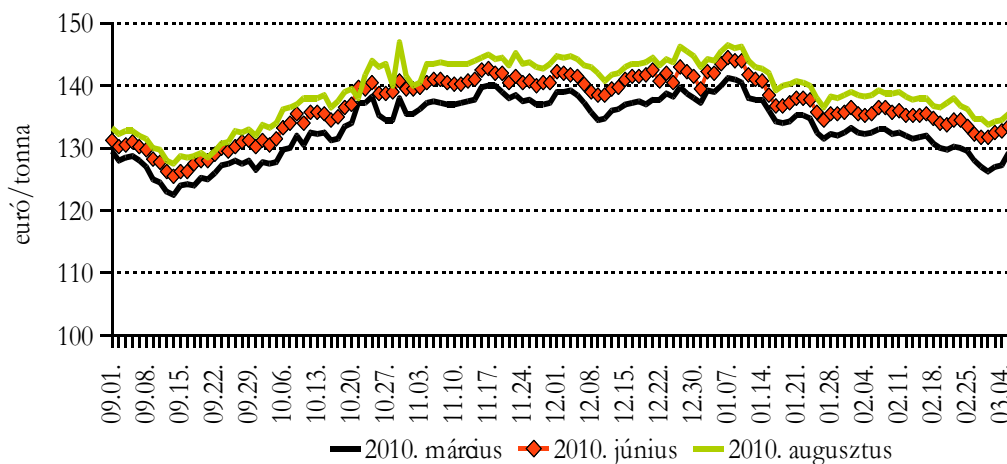
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

10. ábra

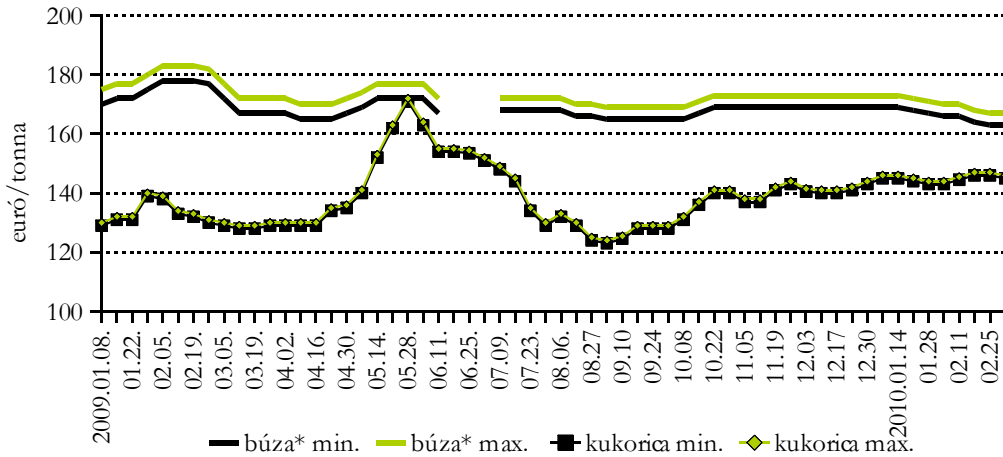
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

11. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

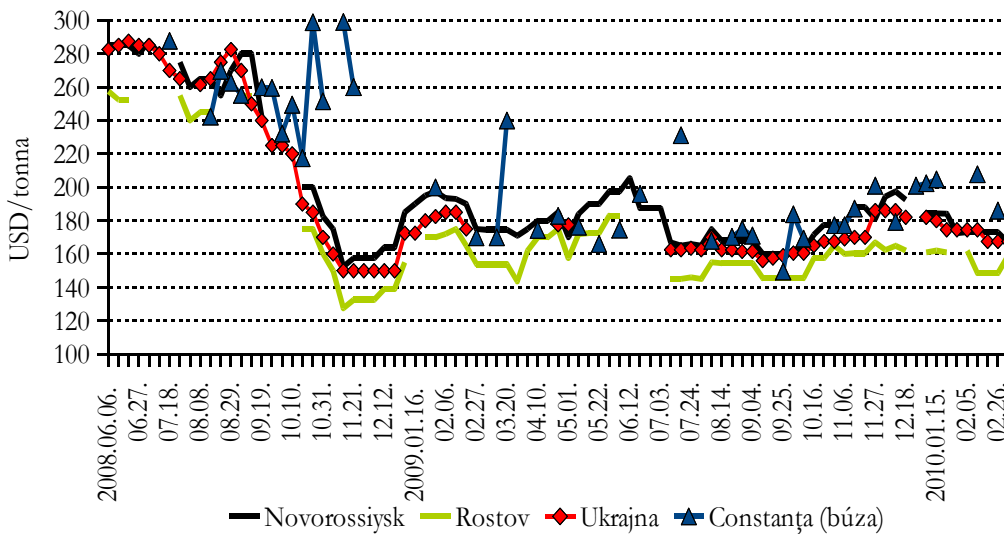

* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (80 kg/hl, fehérje 13,5%)

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna, MNB

12. ábra

A malmi búza orosz, ukrán és román kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2009. 9. hét	2010. 8. hét	2010. 9. hét	2010. 9. hét / 2009. 9. hét [%]	2010. 9. hét / 2010. 8. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1486,58	897,25	615,00	41,37	68,54
ömlesztett	Ft/kg	63,42	51,55	52,56	82,88	101,97
Finomliszt BL 55	tonna	1426,11	1602,22	1093,53	76,68	68,25
zsákos	Ft/kg	67,66	53,94	53,74	79,43	99,65
Finomliszt BL 55	tonna	800,62	753,28	496,76	62,05	65,95
zacskós	Ft/kg	74,40	61,79	61,65	82,87	99,78
Rétesliszt BFF 55	tonna	106,28	47,00	40,00	37,64	85,11
ömlesztett	Ft/kg	72,32	60,66	63,28	87,50	104,32
Rétesliszt BFF 55	tonna	37,95	27,55	37,49	98,79	136,08
zsákos	Ft/kg	76,75	60,58	62,03	80,82	102,40
Rétesliszt BFF 55	tonna	88,96	63,70	34,72	39,03	54,51
zacskós	Ft/kg	86,67	73,57	71,05	81,98	96,58
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	965,20	696,96	541,53	56,11	77,70
ömlesztett	Ft/kg	62,64	50,66	50,03	79,86	98,75
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	979,13	900,43	544,47	55,61	60,47
zsákos	Ft/kg	63,39	52,66	52,76	83,24	100,19
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	461,00	474,39	258,33	56,04	54,46
ömlesztett	Ft/kg	66,38	55,15	56,33	84,86	102,13
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	71,50	45,60	48,03	67,17	105,33
zsákos	Ft/kg	69,17	61,38	63,46	91,75	103,39
Étkezési búzadara AD	tonna	52,78	76,78	37,37	70,80	48,67
zacskós	Ft/kg	86,62	75,22	72,12	83,26	95,89

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2009. március	2010. február	2010. március*
Finomliszt BL 55	157	156	155
Fehér kenyér	239	228	235
Félbarna kenyér	214	234	238
Étkezési búzadara AD	201	187	195

* 2010. március 9-ig.

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2010. március 5.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2010. március	119,25	31 815	2010. március	177,18	34 786	2010. március	181,13	35 561
2010. május	123,25	32 882	2010. május	181,31	35 597	2010. május	183,88	36 101
2010. augusztus	129,75	34 616	2010. július	185,81	36 480	2010. július	187,93	36 896
2010. november	130,75	34 883	2010. szeptember	191,23	37 544	2010. szeptember	192,15	37 725
2011. január	132,50	35 350	2010. december	200,51	39 366	2010. december	198,58	38 987
2011. március	135,00	36 017	2011. március	209,33	41 098	2011. március	204,83	40 214

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2010. március	185,08	36 337	2010. március	92,30	27 251
2010. május	188,20	36 949	2010. május	94,90	28 019
2010. július	192,15	37 725	2010. július	97,00	28 639
2010. szeptember	196,01	38 483	2010. november	102,20	30 174
2010. december	202,80	39 816	2011. január	104,60	30 882
2011. március	208,78	40 990	2011. március	106,70	31 502

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Étkezési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade. LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2010. március	129,25	34 483	2010. március	143,60	28 193
2010. június	133,50	35 616	2010. május	147,83	29 023
2010. augusztus	135,50	36 150	2010. július	152,17	29 876
2010. november	136,00	36 283	2010. szeptember	155,51	30 531
2011. január	139,00	37 084	2010. december	158,46	31 110
2011. március	135,00	36 017	2011. március	162,70	31 943

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna
2010. május	295,00	78 703
2010. augusztus	290,50	77 502
2010. november	294,75	78 636
2011. február	299,25	79 837
2011. május	303,25	80 904
2011. augusztus	299,00	79 770

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2009. 9. hét		2010. 9. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	-	-	114	30 442	március
La Pallice	-	-	116	30 964	április
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	-	-	125	33 193	március
Würzburg	128	37 957	110	29 327	február
Köln	136	40 329	125	33 326	február
Drezda	-	-	112	29 860	március
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Olaszország					
Milánó	-	-	-	-	-
Bologna	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	-	-	120	31 993	március
Spanyolország					
Barcelona**	-	-	-	-	-
Ausztria					
Bécs	133	39 292	-	-	február
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	-	-	124	33 097	április
Bordeaux/Bayonne	-	-	123	32 830	április
La Pallice	-	-	123	32 830	április
Németország					
Hamburg	-	-	150	39 992	március
Olaszország					
Bologna	-	-	-	-	-
Spanyolország					
Barcelona**	-	-	-	-	-

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

	2010. 9. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	92	24 520	március
Franciaország			
Rouen	94	24 976	március
La Pallice	-	-	-
Creil*	92	24 565	április
Németország			
Hamburg	103	27 461	március
Hannover	100	26 661	március
Drezda	93	24 795	március
München	98	26 128	március
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Olaszország			
Bologna	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	104	27 594	március
Spanyolország			
Barcelona	-	-	-
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Finnország			
Raisio	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	107	28 431	április
Németország			
Hamburg	120	31 993	március
Hollandia			
Rotterdam*	122	32 617	március
Belgium			
Brüsszel	118	31 460	március

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2010. 02. 26.		2010. 03. 05.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna		
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	281,53	55 951,27	278,98	54 772,14	március	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	219,90	43 702,93	214,00	42 014,62	március	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	-	-	164,30	32 257,02	március	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	208,70	41 477,04	198,60	38 991,14	március	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	-	-	167,50	32 885,28	március	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	-	-	222,30	43 644,16	március	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	-	-	218,50	42 898,11	március	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	172,00	34 183,28	168,70	33 120,87	március	FOB US Gulf
Argentína	162,70	32 335,00	164,40	32 276,65	április	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	-	-	137,20	26 936,48	március	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	-	-	140,00	27 486,20	március	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
(2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
(3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
(4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
(5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
(6) EU, Francia. alapminőség: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
(7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
(8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
(9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
(10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
(11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
(12) EU, Francia., takarmányárpa: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
(13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- A napraforgóolaj globális termelése 2,8 millió tonnával csökkenhet a folyó gazdasági év második felében az előző gazdasági év ugyanezen időszakához képest.
- A feldolgozásra kerülő repcemag mennyisége várhatóan 3,55 millió tonnával nő a 2009/2010. gazdasági év második felében az egy évvel korábbihoz viszonyítva.
- A szójaolaj előállításának növekedésével a szójadara kínálata is nagyobb lesz, ami a napraforgó- repcedara és a halliszt árára is kihatással lehet az elkövetkező hónapokban.
- Magyarországon az ótermésű napraforgómag határidős jegyzése 6-7 ezer forinttal haladta meg az újtermésűét a 8-9. héten.

Világpiaci kitekintés

A **napraforgó**mag feldolgozása globális szinten a megszokott szezonális visszaesésnél nagyobb mértékben csökkenhet a folyó gazdasági év második felében: elemzők 2010 áprilisa és szeptembere között 2,8 millió tonnával kevesebb napraforgóolaj előállításával számolnak, mint az előző év ugyanezen időszakában. Erre alapozva a napraforgóolaj világpiaci árának emelkedését vetítik előre az elkövetkező hónapokban; a termék a repce- és a szójaolajhoz képest még drágább lehet. A napraforgómag ára – megerősítve a 2010. 2. számban közöltek – a szójabab és a repcemag árához képest szintén erősödhet.

Argentínában az elmúlt hetek sűrű esőzései tovább rontották a terméskilátásokat, így most már mindössze 2 millió tonna körüli napraforgómag betakarítása valószínűsíthető. A dél-amerikai országban a napraforgómag feldolgozása többéves mélypontra, 2,25 millió tonnára eshet vissza a 2010. naptári évben. Ez 1,2 millió tonnával marad el a 2009. évi, 2 millió tonnával a 2008. évi kibocsátástól. Az exportárualap jelentős megcsappanása nagyban hozzájárul a napraforgóolaj világpiaci árának várható emelkedéséhez.

Az elmúlt hetekben – a hírek ellenére – nem volt érzékelhető hiány a piacon; az argentin exportőrök az ótermésű napraforgóból sajtolt olajat a szójaolaj árával körülbelül azonos szinten kínálták. A nemzetközi áruforgalom eddig lanyhának mutatkozott: a nagy felhasználók még nem vásároltak, ugyanis a napraforgóolajból rendelkezésre álló készletek Európában (ide értve az egykori Szovjetunió utódállamait is) – a feldolgozás szokatlan intenzitásának köszönhetően a folyó gazdasági év első felében – egyelőre elégségesnek bizonyultak.

A **repcemag** globális kereslete a folyó gazdasági évben igen élénknek mondható; az összes felhasználás elérheti a 60 millió tonnát, így a zárókészletek mérsékelt csökkenése valószínűsíthető. A zárókészletek felhasználáshoz viszonyított aránya a 2008/2009. gazdasági évi 12,5%-ról a 2009/2010. gazdasági évben 11% alá eshet.

A termény feldolgozása az elmúlt év júliusa és decembere között, azaz a folyó gazdasági év első felében számottevően megugrott, elérte a 27,8 millió tonnát. Ez 6%-os növekedést jelent az előző gazdasági év ugyanezen időszakához képest. A 2009/2010. gazdasági év második felében, 2010 januárja és júniusa között további 29 millió tonna, az előző gazdasági év ugyanezen időszakában feldolgozotttnál 3,55 millió tonnával több repcemag kerülhet az olajütőkbe. A repceolaj termelésének növekedése elsősorban az Európai Unióban, Kínában, Indiában és Kanadában várható, de iparági szakértők szerint Pakisztán, Törökország, Ausztrália és Fehéroroszország is több repceolajat sajtolhat. A repcemag feldolgozásának növelése a szezon második felében igen szokatlan.

Az Európai Unióban a repceolaj kereslete részben a biodízel előállításának további növelése (kötelező bekeverés arányának megemlése), részben a szójaolaj és egyéb növényi olajok egyelőre viszonylag szerény kínálata miatt nő. Az EU repceolaj-felhasználása a folyó gazdasági évben újabb rekordot dönthet, elérheti a 10 millió tonnát. (Ez a világ összes felhasználásának több mint 40%-a.)

A repcemag feldolgozása a Közösségben rekordot dönthet 2010 első félévében, elérheti a 11,6 millió tonnát, ami az egy esztendővel korábbihoz képest 18%-os, 2009 második félévéhez képest 7%-os növekedést jelent. A terményből rendelkezésre álló készletek a gazdasági év ezen időszakában továbbra is szokatlanul nagyoknak mondhatók, meghaladják a 12,5 millió tonnát. Ez döntően azzal magyarázható, hogy a termelők közül sokan nem voltak hajlandók értékesíteni a repcemagot az előző két szezonhoz képest viszonylag alacsony áron. Ennek következtében a repcemag behozatala a FÁK országokból számottevően megnőtt. Az elkövetkező hónapokban, ha továbbra is csekély lesz az eladási hajlandóság, Ausztráliából és Kanadából érkezhetsen repcemag az EU-ba.

A **szójabab** feldolgozása globális szinten, 2010 márciusa és augusztusa között 9 millió tonnával nőhet az előző szezon ugyanezen időszakához képest. A szójabab összes felhasználása a 2009/2010. gazdasági évben 10,6 millió tonnával lehet több a korábbinál, elérheti a 235 millió tonnát. Ennek ellenére a zárókészletek meghaladhatják a 66 millió tonnát, szemben az előző gazdasági évi 47,6 millió tonnával.

Áprilistól – a szójaolaj előállításának növekedésével párhuzamosan – a szójadara és -pellet kínálata is nő. Ha hihetünk az elemzőknek, a 44/45%-os fehérjetartalmú argentin szójapellet tonnáknénti ára Rotterdamban április és június között 300 dollár (USD) körüli szintre ereszkedhet. (Míg február közepén még 390 dollárért, február végén már 365 dollárért lehetett megvenni a terméket Észak-Nyugat-Európa legnagyobb kikötőjében.) A szójadara árának csökkenése előre láthatóan magával húzza nem csak a repce- és a napraforgódara árát, de a hallisztét is.

Dr. Potori Norbert

Hazai körkép

Az olajos magvak határidős jegyzései csak kismértékben módosultak a 8-9. héten a Budapesti Értéktőzsdén. A napraforgómag 2010. évi különböző lejáratra szóló ára 72 300 – 79 000 Ft/tonna, a repcéé ennél szűkebb sávban, 72 500 – 74 000 Ft/tonna között mozgott (6. ábra). Az ótermésű napraforgó ára (májusi határidő) tonnánként 6-7 ezer forinttal haladta meg az újtermésűét, ami a készletek megcsappanásával hozható összefüggésbe.

Az ótermésű napraforgóért a BÉT-en 5-6 ezer forinttal fizetnek többet a tavalyi repcéhez képest. A fizikai piacon ezzel ellentétes a trend, a repce még mindig drágább a napraforgónál. Februárban mindkét termény hazai termelői ára nőtt a januárhoz képest – a repcéé 5,4, a napraforgóé 4,6%-kal. A napraforgó havi termelői ára egyre jobban megközelíti a repcéét. Míg egy évvel ezelőtt (2009. február) a különbség a 23 ezer forintot is meghaladta tonnánként, addig ez 2010 februárjában 3,6 ezer forintra csökkent (1., 3. táblázat).

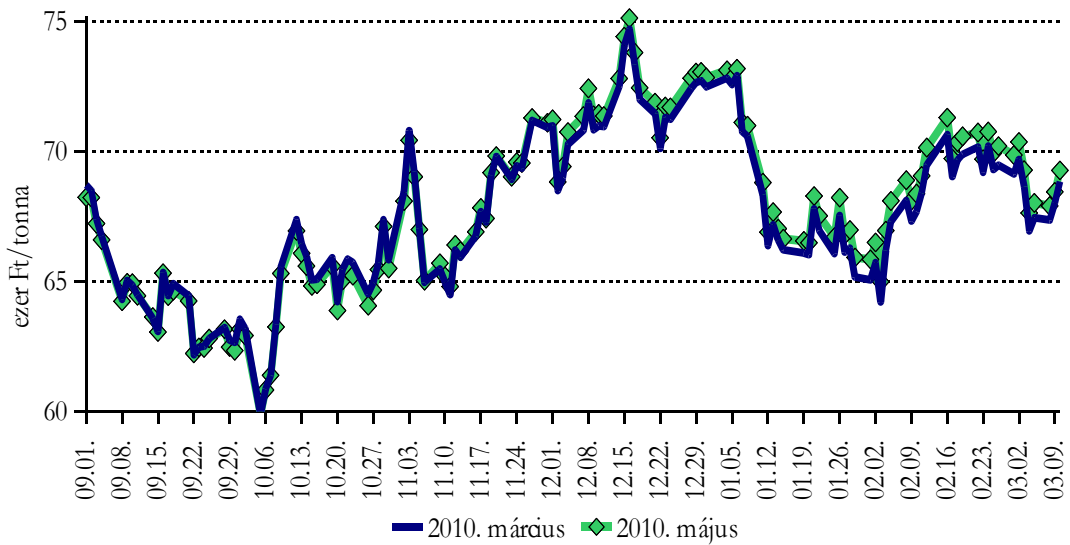
A belvíz és a fagy eddig nem károsította számottevően a repceállományokat. Az őszi szárazság okozta hiányos kelés és a növényállomány fejletlensége miatt azonban helyenként a repcetáblák tavaszi gyomosodásától tartanak.²

² Magyar Agrárkamara

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

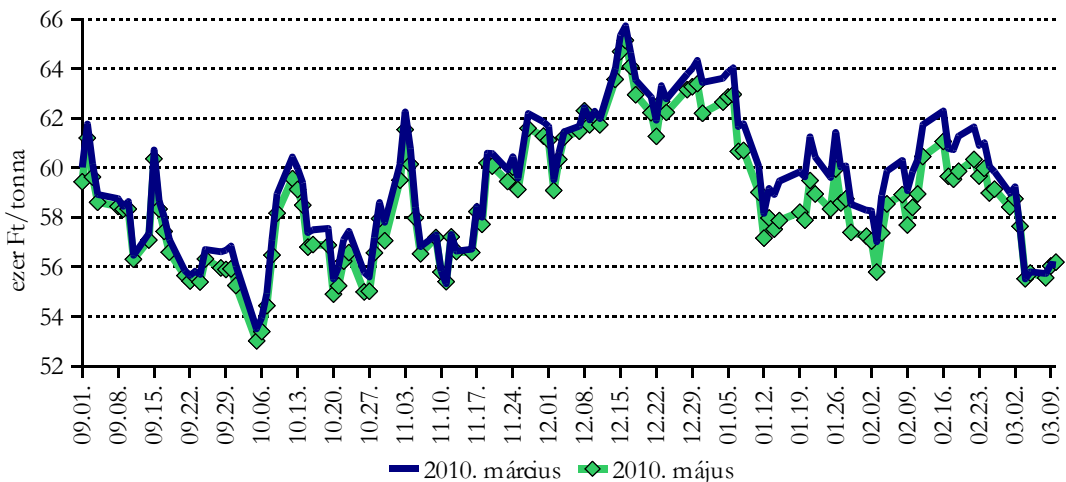
A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

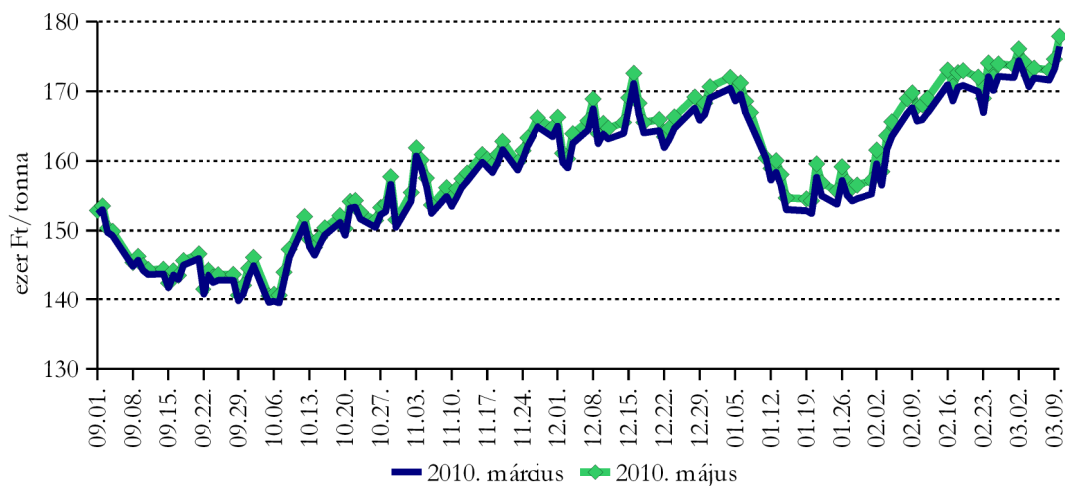
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

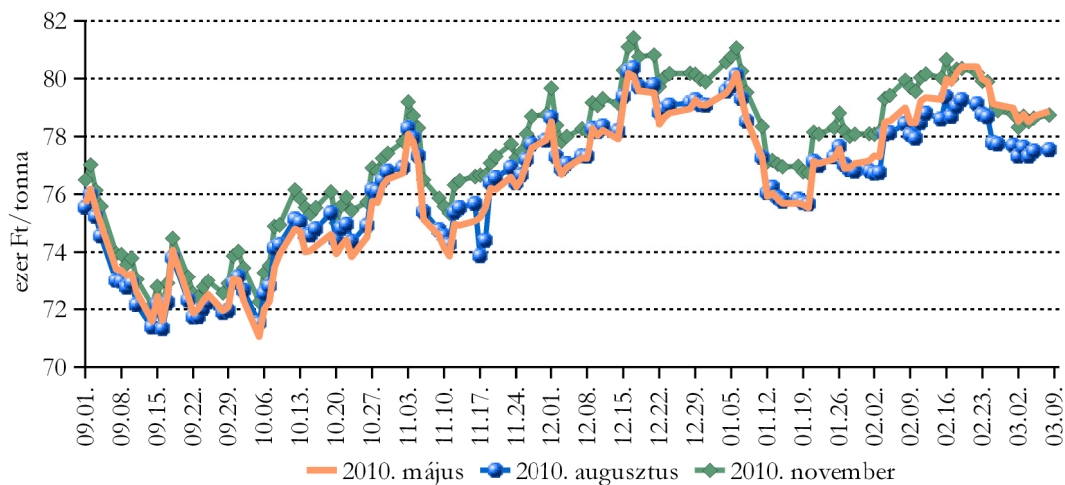
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

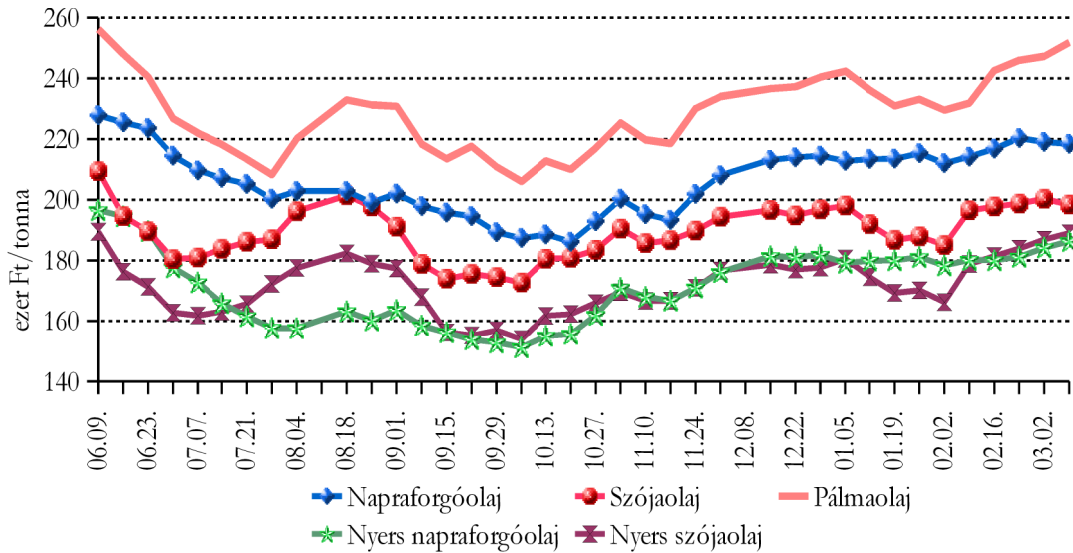
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

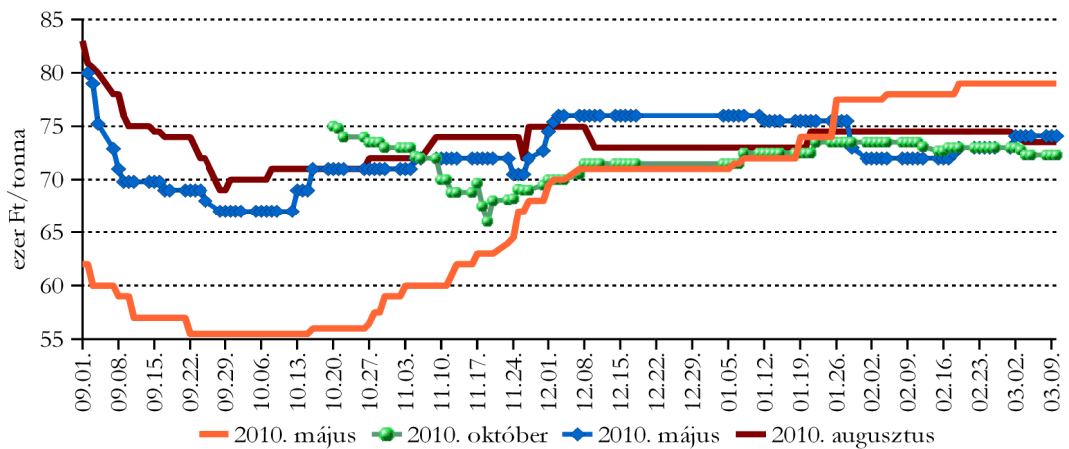
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

**A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó
értékesítési átlagára**

Megnevezés	Mérték- egység	2009. február	2010. január	2010. február	2010. február / 2009. február (%)	2010. február / 2010. január (%)
Ipari napra- forgómag	tonna	30 314	15 452	27 876	92,0	180,4
	Ft/tonna	61 948	68 352	71 495	115,4	104,6
Repcemag	tonna	33 325	18 599	31 651	95,0	170,2
	Ft/tonna	85 045	71 218	75 094	88,3	105,4
Nyers napra- forgóolaj	tonna	395	-	292	73,9	-
	Ft/tonna	177 887	-	171 848	96,6	-
Napraforgó- dara	tonna	19 659	13 267	12 556	63,9	94,6
	Ft/tonna	24 306	30 237	31 803	130,8	105,2
Nyers repcelaj	tonna	-	-	6 107	-	-
	Ft/tonna	-	-	177 739	-	-
Repcedara	tonna	10 592	11 685	11 110	104,9	95,1
	Ft/tonna	29 498	30 613	30 235	102,5	98,8

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	EU	Francia- ország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyar- ország
		Ártípus (Ft/tonna)				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2010-02-23	191 258	-	181 259	-	179 779
	2010-03-02	188 765	-	184 250	-	164 314
	2010-03-09	188 688	-	186 379	-	180 597
Repcelaj	2010-02-23	-	207 543	-	-	176 133
	2010-03-02	-	208 635	-	-	177 038
	2010-03-09	-	206 378	-	-	179 936
Szójaolaj	2010-02-23	-	-	183 954	166 943	-
	2010-03-02	-	-	186 930	174 932	-
	2010-03-09	-	-	189 051	173 198	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

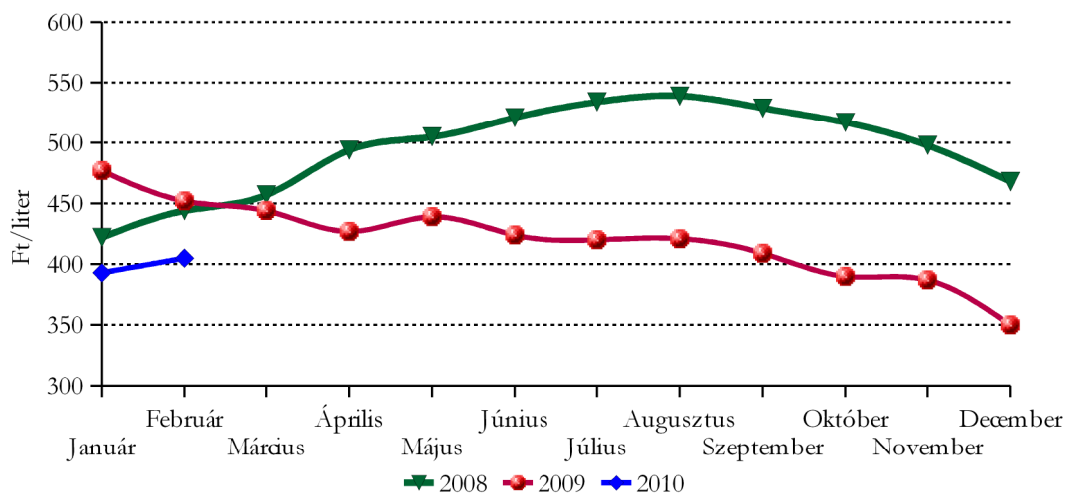
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus (Ft/tonna)			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2010-02-23	-	-	-	73 816
	2010-03-02	-	-	-	72 349
	2010-03-09	-	-	-	77 966
Napraforgódara	2010-02-23	-	-	42 451	30 874
	2010-03-02	-	-	42 210	33 267
	2010-03-09	-	-	42 084	32 257
Repccemag	2010-02-23	79 983	-	71 425	76 708
	2010-03-02	78 524	80 871	71 020	75 110
	2010-03-09	79 027	79 603	70 808	75 619
Repcedara	2010-02-23	-	-	42 451	29 672
	2010-03-02	-	40 137	42 210	30 011
	2010-03-09	-	39 113	42 084	30 420

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az Európai Unió bioetanol-termelése

Az európai bioetanol-üzemek a 2010. évet az elmúlt évnél kedvezőbb körülmények között kezdték, és a kilátások – legalábbis az év első felére vonatkozólag – biztatóak:

1. Az IPE Brent ásványolaj ára a londoni árutőzsdén az elmúlt év februárjában 45 \$/barrel volt, míg 2010 azonos hónapjában 75 \$/barrel körül mozgott. Az ásványolaj árának emelkedése a bioetanol árát felfelé mozdította. A bioetanol ára 2009 februárjában 490 €/m³ (FOB ARA T2) volt, míg 2010 azonos időszakában 530-540 €/m³ (FOB ARA T2) körül alakult.
2. Az EU-ban a bioetanol alapanyagát képező takarmánybúzából és kukoricából két egymást követő évben jó termést takarítottak be. A készletek viszonylag nagyok, a takarmánybúza és a kukorica ára az európai tőzsdéken alacsony. 2010 februárjában a párizsi árutőzsdén a legközelebbi határidőre a kukoricát 130-135 €/t (2009: 130-140 €/t), a takarmánybúzát a londoni árutőzsdén 118 €/t (2009: 139,43 €/t) körül jegyezték. A Stratégia Grains elemzői szerint a 2009/2010. gazdasági évben az EU a megtermelt búzából 5,1 millió tonnát (2008/2009: 2,8 millió tonna) használ fel hajtóanyagcélú bioetanol előállításra. A kukorica felhasználása a 2009/2010. gazdasági évben 3,3 millió tonna lesz (2008/2009: 2,55 millió tonna). Az EU a 2009/2010. gazdasági évben búzatermelésének 4%-át és kukoricatermelésének 6%-át fordíthatja biohajtóanyag előállítására.

Az Európai Unió bioetanol mérlege

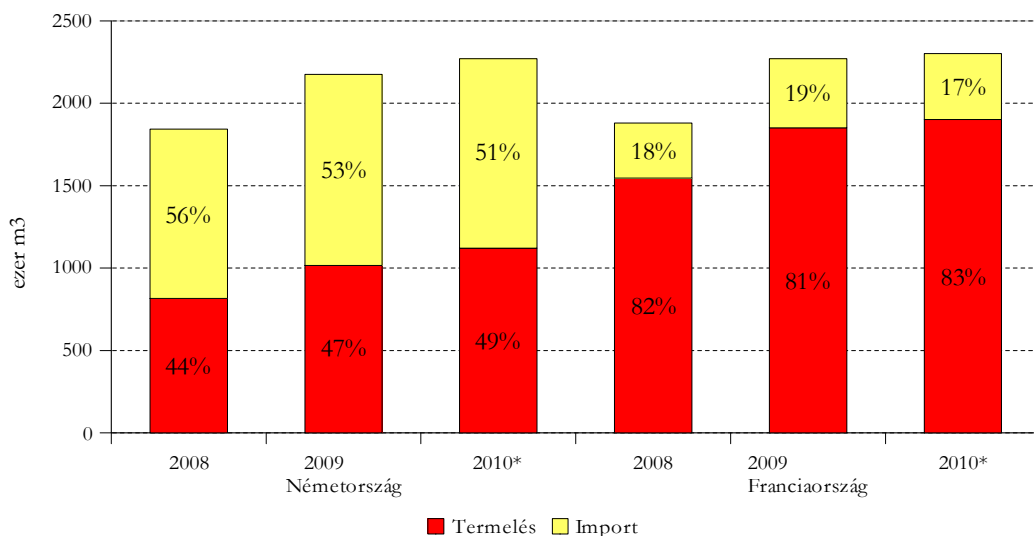
	2007	2008	2009	2010*
	ezer m ³			
Nyitókészlet	1 485	1 650	1 807	1 759
Teljes termelés	3 899	4 568	5 959	7 050
Hajtóanyagcélú bioetanol-előállítás	1 796	2 788	3 915	4 900
Nem hajtóanyagcélú bioetanol-előállítás	2 103	1 780	2 044	2 150
Import	1 415	1 651	1 115	1 150
Felhasználás	4 981	5 687	6 923	7 950
Hajtóanyagcélú felhasználás	2 313	3 505	4 543	5 500
Nem hajtóanyagcélú felhasználás	2 668	2 182	2 380	2 450
Export	169	374	199	230
Zárókészlet	1 650	1 807	1 759	1 779

* Előrejelzés.

Forrás: World Ethanol & Biofuels Report. F.O.Licht, 2010. február

Az EU-ban a hajtóanyagcélú sajáttermelésből származó bioetanol mennyisége 2008-ban 717 ezer m³-rel, míg 2009-ben csak 628 ezer m³-rel maradt el a kereslettől. A 2010-re vonatkozó előrejelzések szerint ez a különbség 600 ezer m³-re szűkül. (A nem hajtóanyagcélú felhasználás esetén is csökkent a sajáttermelés és a kereslet közti különbség). Az import 2009-ben 37%-kal volt kevesebb, mint 2008-ban, miközben a felhasználás 18%-kal nőtt. A tagállamok a kedvező kereslet és az alacsonyabb importmennyiség miatt a 2010. évet az elmúlt évinél 10%-kal kisebb nyitókészlettel kezdték. A bioetanol kínálatában a sajáttermelésből származó termék részaránya szinte valamennyi tagállamban emelkedett, vagy változatlan maradt.

A sajáttermelésű és az import bioetanol részarányának alakulása Németországban és Franciaországban

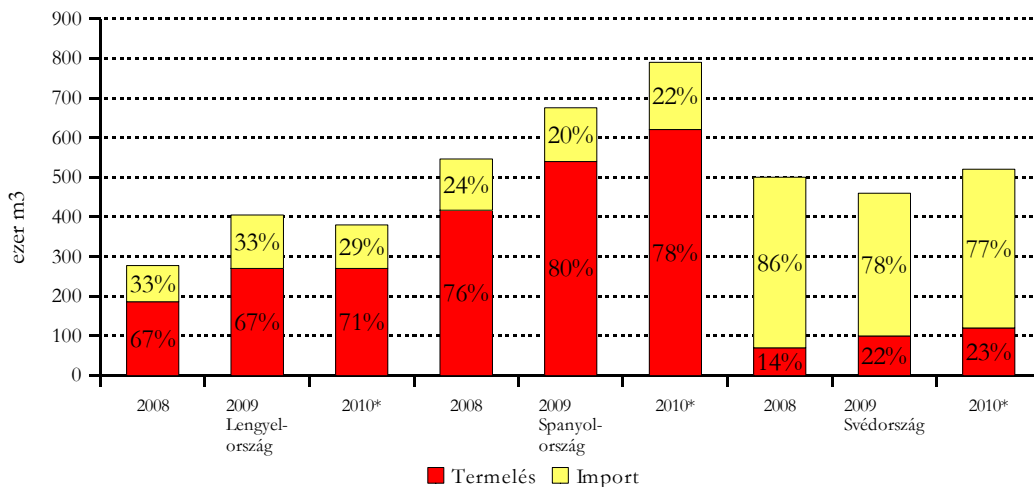
* Előrejelzés.

Forrás: World Ethanol & Biofuels Report F.O.Licht, 2010. február

Európa legnagyobb bioetanol-felhasználója Németország. A bioetanol felhasználása 19%-kal nőtt 2009-ben 2008-hoz képest, miközben az import részaránya 3%-kal csökkent. Németországban 1,015 millió m³ (2008: 815 ezer m³) bioetanol állítottak elő 2009-ben. Berlinben az autótulajdonosok átlagosan 94 cent/literért tankolhatták az E85-ös terméket 2010 első két hónapjában, míg párizsi társaik 86 cent/litert fizettek a benzinkutaknál.

Franciaország az EU legnagyobb bioetanol-előállítója. A sajáttermelésből származó bioetanol részaránya az elmúlt két évben folyamatosan magas volt, az import részaránya csak 17-19% körül alakult, és az elkövetkező évben sem prognosztizálnak 17%-nál többet.

A sajáttermelésű és az import bioetanol részarányának alakulása néhány EU tagállamban

* Előrejelzés.

Forrás: World Ethanol & Biofuels Report F.O.Licht, 2010. február

Az import részarányának csökkenése Svédországban, az EU egyik legnagyobb importőr országában is megfigyelhető, és az előzetes becslések szerint 2010-ben is folytatódik ez a trend.

Az EU jelenleg a globális bioetanol-termelés 5,3%-át állítja elő. Az alapanyag alacsony és a bioetanol emelkedő ára a keresletnövekedéssel együtt a befektetőket új üzemek építésére ösztönzi, illetve az épülő üzemeket igyekeznek minél hamarabb működésbe helyezni.

Svédországban, Karlshammban épül egy 130 ezer m³ kapacitású új bioetanol-üzem. Hollandiában az Abengoa 480 ezer m³ kapacitású, Nagy-Britanniában a Vivergo cég 400 ezer m³ teljesítményű létesítményét építik. A Szigetországban az Ensus cég már 2010. január 25-én beindított egy 400 ezer m³ bioetanol előállítására alkalmas üzem, amely melléktermékként 400 ezer tonna DDG-t bocsát ki.

Magyarországon az amerikai Fagen cég épített Dunaföldváron (a Cargill-lal együttműködve), Kabán és Dunaalmáson üzemeket. Dunaföldváron a termelés várhatóan 2011-ben kezdődik, 500 ezer tonna kukorica felhasználásával 200 ezer m³ bioetanol és 170 ezer tonna DDGS-t állítanak majd elő. A három üzem együttesen 1,2-1,3 millió tonna kukoricát dolgozhat fel. A három nagy bioetanol üzem mellett, még további 10-15 kisebb üzem létesítését tervezik, ezek további 100-150 ezer tonna bioetanol állíthatnak elő.

Bár az EU-ban új bioetanol üzemek kezdik meg működésüket, és a termelési kilátások jelenleg kedvezőek, ennek ellenére a kötelező bekeverési arány teljesítéséhez 2010-ben is szükség lesz importra. Az EU legnagyobb bioetanol beszállítója Brazília. Az előzetes termésbecslések szerint Brazília cukornád-termelése bővül 2010-ben. A betakarítás éreztette hatását a kikötői árakon, a

bioetanol ára 2010 első hetében még 472 €/m³ (FOB Santos) volt, február végére már 429 €/m³-re (FOB Santos) csökkent. A további árcsökkenés megakadályozása érdekében a már meglévő tárolókat töltik fel, valamint a kormány Santos kikötőben egy tároló megépítéséhez pénzügyi támogatást is biztosít.

Felhasznált irodalom:

World ethanol & Biofuels report, 2010. február

Biofuels International, 2010. február

Kukoricából bioetanol. Gazdakör, 2010. február 18.

Stephen Huete – Bettina Dahlbacka: Sweden. USDA Gain report SW 9008

Szakács Gergely: Hungary expects ethanol output to surge in 2011. Biofuels and renewables weekly, 2010. január 25.

Brazil to build ethanol stocks in 2010. Report biofuels and renewables weekly, 2010. január 25.

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>